

Not: Belediye bağlı kuruluşlarında 657 sayılı Kanuna tabi görev yapan memurların 4483 sayılı Kanun kapsamında olup olmadığı hakkında

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-4453295

20/12/2022

Konu: Belediye Bağlı Kuruluşlarında 657 s. Kanuna
Tabi Görev Yapan Memurların
4483 s. Kanun Kapsamında Olup Olmadığı

.....SU VE KANALİZASYON GENEL MÜDÜRLÜĐÜNE

İlgi: 25.08.2022 tarihli ve 92467022-900-106007 sayılı yazı.

Genel Müdürlüğünüzde 657 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan personelin 4483 sayılı Kanun kapsamında olup olmadığına ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiğı üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 24 üncü maddesinde, "Devlet memurlarının görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması ve haklarında dava açılması özel hükümlere tabidir." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde, "Bu Kanun, Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiğı asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanır.

Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliğı yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler saklıdır.

Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali genel hükümlere tabidir.

Disiplin hükümleri saklıdır.

765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddeleri ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz." hükmü bulunmaktadır.

Mezkûr 2 nci maddenin gerekçesinde de, "Getirilen sistemle görev sebebiyle işlenen suçlarda adli kovuşturmaya geçilmeden önce yetkili merci tarafından izin verilmesi öngörülmektedir. Sözü edilen sistemin hangi memur ve kamu görevlileri hakkında uygulanacağı birinci fıkrada açıklanmakta; bunların kamu hizmetinin gerektirdiğı aslî ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlileri olduğu vurgulanmaktadır.

İkinci fıkrada ise görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usulüne tâbi olanlarla çeşitli kanunlardaki soruşturma ve kovuşturma usulüne ilişkin hükümlerin saklı tutulduğu belirtilmektedir. Bu çerçeve içinde örneğın Silahlı Kuvvetler mensupları, hâkimler ve savcılar, yükseköğretim elemanları hakkında bu Kanun Tasarısı değıl, özel kanunlarındaki hükümler uygulanacaktır.

Üçüncü fıkrada ağır cezayı gerektiren suçüstü halinin genel hükümlere tâbi olduğu belirtilmiş, dördüncü fıkrada ise disiplin hükümleri saklı tutulmuştur." açıklamasına yer verilmiştir.

Ayrıca, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun;

1 inci maddesinin son fıkrasında, "İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi, İstanbul Büyük Şehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur. İSKİ personeli 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabidir." hükmü,

Ek 3 üncü maddesinde, "İSKİ Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu üyeleri hakkında görevlerinden doğan ve görevlerini yaparken işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma, Devlet memurlarının tabi oldukları Kanun hükümlerine göre yapılır." hükmü,

Ek 5 inci maddesinde, "Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır." hükmü yer almaktadır.

2560 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin 23/5/1984 tarihli ve 3009 sayılı Kanununun 1 inci maddesi ile değişik ilk halinde, "İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi, İstanbul Belediyesi ile koordineli olarak hizmetlerini yürüten müstakil bütçeli ve kamu tüzelkişiliğini haiz bir kuruluş olup, personel statüsü bakımından 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek geçici 9 uncu maddesi hükümlerine, diğer işlemlerinde ise özel hukuk hükümlerine tabidir." hükmü yer almaktaydı.

Mezkûr 3009 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin gerekçesinde, "2560 sayılı İSKİ Kanununun Kuruluş'a ilişkin 1 inci maddesinde değişiklikler yapılmaktadır.

Buna göre;

a) Genel Müdürlüğün hizmetinin İstanbul Belediyesinin görev alanı ile sınırlı olması, şehre su sağlayan belediye sınırları dışındaki kaynakların korunması konusunda faaliyetleri engelleyici nitelikte görülmüş ve Genel Kurulun bu doğrultudaki teklifi uygun görülerek 'Şehre su sağlayan kaynakların korunmasına ilişkin görevler saklı' tutulmuştur. Madde ile getirilen ilk değişiklik bu noktada olmuştur.

b) İSKİ'nin idare ile ilişkilerinin sınırlı olması uygulamada bazı aksaklıklara neden olduğundan İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün İstanbul Valisinin gözetim ve denetimi altında çalışan bir kuruluş olduğu vurgulanmıştır.

c) Kanuna göre İSKİ'nin personel statüsü dışında özel hukuk hükümlerine tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

Kamu hizmeti gören bir kuruluşun özel hukuk hükümlerine tabi tutulması uygulamada sakıncalara yol açmaktadır. Bu bakımdan kuruluşun ancak çok zorunlu görülen alım - satım ve ihale işlemleri kamu hukuku dışında tutulmuş, diğer hususlarda ise bu hukuka tabi olması hizmetin gereği olarak benimsenmiştir." açıklamasına yer verilmiştir.

Yine Danıştay 1. Dairesinin 17/4/2000 tarihli ve E:2000/29, K:2000/59 sayılı istişari kararında, "Madde 1 ve 2- 4483 sayılı Yasanın bu maddeleri amacı ve kapsamı belirlemektedir.

Yasanın 2 nci maddesine göre bu yasa devlet ile Anayasanın 123 üncü maddesine uygun olarak kanunla veya kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulan diğer kamu tüzel kişilerinde çalışanlar hakkında uygulanacak, devlet tüzelkişiliği içinde yer almayan, kamu tüzelkişiliği niteliği taşımayan kuruluşlarda çalışanlar hakkında uygulanmayacaktır.

Kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür" hükmü 4483 sayılı Yasanın 2 nci maddesine "kamu iktisadi teşebbüsleri" deyimi çıkarılarak aynen alınmak suretiyle kamu iktisadi teşebbüsleri personeli yasa kapsamı dışında tutulmuş, 17 nci maddesi ile de teşebbüs genel müdürleri ve yönetim kurulu üyelerinin yargılanmaları ilgili bakanın iznine bağlı kılınarak yalnızca bunlar hakkında 4483 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanması öngörülmüştür.

Kuruluş kanunlarında, personeline Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatin uygulanmayacağı veya özel hukuk hükümlerine tabi olduğu belirtilen kamu tüzel kişilerinin 4483 sayılı Yasa kapsamına girmeyeceği, buna karşın kuruluş kanunlarında Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatin uygulanacağı belirtilen kamu tüzelkişileri personeli hakkında ise 4483 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanacağı tabii bulunmaktadır.

Asli ve sürekli görevler, genel idare esaslarına göre, kamu gücü kullanılarak yürütülen görevlerdir. Bu görevlerde kamu gücünü kullanarak çalışanlar ise kamu görevlileridir. Kamu görevlileri, kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerde yönetime kamu hukuku ilişkisi ile bağlı olarak çalışan, kendilerine kadro tahsis edilen, bütçeden ödeme yapılan ve haklarında yasalarda belirlenen özel kurallar uygulanan memurlar ile diğer kamu görevlileridir.

Bu durumda, genel idare esaslarına göre asli ve sürekli görevlerde çalışmayan, kamu gücünü kullanma yetkisi olmayan personel 4483 sayılı Yasa kapsamına girmemektedir. Nitekim bunlar, yaptıkları hizmet kamu görevi olarak kabul edilmediğinden Türk Ceza Kanununun uygulamasında memur sayılmamaktadırlar. Maddi ceza hukuku yönünden memur sayılmayan ve memur suçlarıyla cezalandırılmayan bu kişileri usul hukuku yönünden ayrıcalıklı bir duruma getirip memurlar gibi soruşturmaya tabi tutmak düşünülemez." açıklamasına yer verilmiştir.

Konuya ilişkin İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğünün 15/12/2022 tarihli ve E-91595350-250-43096 sayılı görüş yazısında, "Görüş istenen konuya ilişkin olarak, anılan hükümlerin değerlendirilmesinden Su ve Kanalizasyon Genel Müdürlüğünün Büyükşehir Belediyesi il mülki sınırları içerisinde su ve kanalizasyon hizmetlerini genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli ve kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olup su ve kanalizasyon idarelerinde görev yapan personeller de asli ve sürekli kamu görevi ifa ettikleri, 2560 sayılı Kanun uyarınca da 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi oldukları, 4483 sayılı Kanunun 2. maddesinin ilk fıkrasında sayılan kamu görevlileri tanımı içerisinde yer aldıkları anlaşılmaktadır.

4483 sayılı Kanunla memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili makamlar ve soruşturma izin yetkisi ve izlenecek usule ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Bu doğrultuda ilgili personeller hakkında görevleri sebebiyle suç işlediklerinin ileri sürülmesi halinde, 4483 sayılı Kanun kapsamında işlem yapılması gerektiği değerlendirilmektedir." denilmiştir. Danıştay Birinci Dairenin 5/11/2019 tarihli ve E:2019/1697, K:2019/1460 sayılı kararı da bu yöndedir.

Yukarıda yer verilen hüküm ve kararlar neticesinde, kamu tüzel kişiliğine haiz belediye bağlı kuruluşlarında asli ve sürekli kamu hizmeti gören ve 657 sayılı Kanuna tabi oldukları açıkça belirtilen Devlet memurlarının görevleri ile ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması ile haklarında dava açılması hususunda 4483 sayılı Kanuna tabi oldukları değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü